СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Силвия Николаева Тонева,
редовен докторант в професионално направление 3.7. Администрация и управление, ДП- Стопанско управление
на тема „Ролята на дуалното обучение за реализирането на политиките за управление на човешките ресурси в организацията“,

От доц. д-р Ирина Руменова Георгиева,
Доцент по 3.7 Администрация и управление,
Катедра Правни и хуманитарни науки, Стопански факултет,
Технически университет – София,
член на Научното жури
със Заповед No. РД 38-614/28.10.2024г. на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“

1. АКТУАЛНОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Предложеният дисертационен труд се състои от увод, две глави, заключение, списък на информационните източници и приложения. Основният текст е в обем 186 страници. В дисертационния труд се съдържат 9 таблици и 36 фигури.

Представеният дисертационен труд изследва взаимовръзката между организирането на дуално обучение и реализирането на политиките за управление на човешките ресурси в организацията. В работата се проблематизира въпросът за идентифициране на онези политики за управление на човешките ресурси, които са пряко свързани с реализирането на дуалната форма на обучение и могат да бъдат подкрепени чрез него.

Считам, че тематиката на дисертационния труд е актуална в контекста на проблема за подобряване качеството на професионалното образование и обучение и преодоляване на липсата на специфични умения и компетентности у служителите, необходими в съответната индустрията, и от съществено значение за успеха на работното място. Темата за изграждането и насърчаването на стабилни партньорства между образователните институции и бизнеса, като условие за успешен преход на обучаемите от образование към заетост се нуждае от добре обосновани и защитени предложения към заинтересованите страни. Изложеното дотук дава основание да се заключи, че темата на дисертацията е актуална в научно и научно-приложно отношение.

2. СТЕПЕН НА ПОЗНАВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОБЛЕМА

Първа глава е посветена на теоретично изясняване на понятията образование, обучение, учене, развитие, дейност, съзнателност, отношение, способност, компетентност, пригодност за заетост, (професионална) квалификация и професия. Последователно са разгледани водещи, основополагащи теории, модели и подохди за ученето като тези на Алберт Бандура, Лев Виготски, Джон Браун, Алън Колинс и Пол Дугид, Дж. Келър и др. В дисертацията е представено разнообразие от инструменти и видове обучение, базирани

върху практика. В главата се разглежда и нормативната регулация на дуалната система в България. Направен е исторически преглед на въвеждането на модела на практическо обучение в образователната система. Представени е международен опит и добри практики в прилагането на дуалното обучение в страните от Европейския съюз. Очертани са конкретни политики за управление на човешките ресурси, които са пряко свързани с прилагането на дуалната форма на обучение – проектиране на длъжности, политика за набиране и подбор на персонал в предприятието, програми за професионална ориентация, политика за възнагражденията, политики за обучение и кариерно развитие, оценяване на трудовото представяне. В резултат на преглед на политиките за управление на човешките ресурси в организацията, се прави извода, че планирането и наемането на персонала са в най-голяма степен съотносими към реализирането на дуалното обучение.

Втора глава представя методическа рамка на изследването, както и резултатите от проведеното проучване, имащо за цел да установи значимостта на дуалното обучение за реализиране на политиките за управление на човешките ресурси в организацията.

Задълбоченото проучване на библиографските източници в областта на дисертационния труд и многостранното разглеждане на проблема за дуалното обучение в исторически и нормативно-регулационен план, както и свързаните с него политики в областта на човешките ресурси показва, че докторантът познава много добре състоянието на проблема.

3. МЕТОДИКА НА ПРОУЧВАНЕТО

Методите за изпълнението на изследователската задача, които са използвани в труда са структурирано интервю, анкетно проучване и фокус групи. Дисертационното изследване си постави за цел да отговори на въпроса каква е ролята на дуалното обучение за реализиране на политиките за управление на човешките ресурси в организацията.

Обект на изследване на настоящата дисертация са различни групи, ангажирани с дуалната система на обучение и участници в партньорства за дуално обучение. Обхванати са експерти по дуално обучение и по управление на човешки ресурси, директори на обучителни институции, ръководители и собственици на фирми, наставници на обучаеми лица, експерти по професионална квалификация, обучители на наставници, експерти от неправителствения сектор, както и самите обучаеми – участници в дуалната система на обучение.

В труда се използват методите на анализ и научно-приложен синтез на предишни теоретични и емпирични изследвания. В методологически план се анализират резултатите от проведените интервюта и анкети, които са със затворени (закрити) и отворени (открити) въпроси.

В резултат на проведеното емпирично изследване и проведените фокус групи, докторантът прави заключение, че дуалното обучение играе съществена роля за реализиране на политиките за управление на човешките ресурси в организацията. Най-сериозна подкрепа чрез дуалната система се оказва по отношение на осигуряването на персонал в компанията.

Считам, че използваната в дисертационния труд методология напълно съответства на поставените цели и задачи на изследването.

4. Приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд са формулирани четири приноса към проблематиката. Формулирани са приноси от концептуално (цялостна систематична картина на дуалното обучение, представяща проблемите и възможностите пред ДО, идентифициране на разнообразни системни решения за ДО) и изследователско естество (емпирично е потвърдено, че ДО може да решава ефективно редица предизвикателства пред политиките по управление на човешките ресурси в организацията.

Формулират се предложения към заинтересованите страни – работодатели, учебни заведения, законодатели с цел максимизиране на желаните ефекти за всяка от страните и обществото като цяло. Предлагат се иновативни практики – модели, механизми и инструменти за обвързване на двете системи ДО и УЧР. Изследването на възможностите за засилване на връзката между политиките за УЧР и дуалното обучение, оптимизира модела на ДО на системно ниво, като дефинира механизъм за определяне на подходящи за включване в дуалната система длъжности в организацията. Предложен е и модел за анализ и оценка на пригодността за заетост на обучените в дуална система лица.

Характерът на приносите е методологически, научно-изследователски и приложен. Оценката ми за формулираните приноси в дисертационния труд е положителна.

5. Преценка на публикациите по дисертацията

Във връзка с дисертационния труд авторът е представил четири публикации. От представения списък е видно, че резултатите от изследването са популяризирани на научен форум в страната и в специализирани научни издания. Посочените публикации дават основание да бъде направено заключение, че основната част от дисертацията и резултатите от изследването са споделени с научната общност.

6. Мнения, препоръки и бележки

Към разработката имам следната забележка. На стр. 7 от автореферата, авторът посочва „Динамиката на пазара на труда и темповете на трансформация в света на бизнеса налагат да се обмисли разработването на цялостна концепция за въвеждане на дуалната система на обучение във всички образователни институции и за различни целеви групи (ученици, възрастни, безработни, мигранти и др.)“.

Една част на предложението – да се обхванат от ДО целевите групи на възрастни, безработни, мигранти и др. има висок социален потенциал, но предложението да се приложи дуалната система на обучение във всички образователни институции унифицира видовете средни училища и не отчита спецификата на тези с хуманитарно, художествено-творческо и пр. профилиране. В този смисъл предложението се нуждае от прецизиране.

7. Заключение

В заключение: дисертационният труд притежава необходимата новост, научна и практическа значимост на една докторска дисертация. Предложеният дисертационен труд представлява завършено изследване, отговарящо на високите изисквания на ЗРАСРБ, и притежава необходимите научно-изследователски и приложни приноси. Професионалните и изследователските качества на Силвия Тонева, демонстрирани в осъществения труд, ми дават основания да гласувам положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 3.7 „Администрация и управление".

София, 27.11.2024 г. Член на научното жури:.....

(доц. д-р Ирина Георгиева)